

GUJARAT SECONDARY AND HIGHER SECONDARY EDUCATION BOARD
GANDHINAGAR

ધોરણ-10 માટેની નિદાન કસોટી

Subject :- સામાજિક વિજ્ઞાન (10)

Total Marks :- 80

Medium :- ગુજરાતી

Time :- 3 Hours

વિભાગ- A

પ્ર-1 નીચે આપેલા પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો. [દરેકનો 01 ગુણ]

4

- યોગ્ય જોડકા જોડો.

(અ)

(બ)

(1) ગાંધીજીના આધ્યાત્મિક ગુરૂ

(A) રસાયણ શાસ્ત્ર

(2) બાન્ડુંગ પરિષદ

(B) ગોપાલ કૃષ્ણ ગોખલે

(3) અસીમા ચેટરજી

(C) ૨૧ જૂન

(4) વિશ્વ પર્યાવરણ દિવસ

(D) શ્રીમદ રાજચંદ્ર

(E) ૫ જૂન

(F) ઈન્ડોનેશિયા

પ્ર-2 નીચેના વિધાન ખરાં છે કે ખોટા તે જણાવો.

3

(1) હિંદ છોડોની લડત સમયે ગાંધીજીએ પ્રજાને સૂત્ર આપ્યું “કરેંગે યા મરેંગે.”

(2) લોકસભા એ કાયમી ગૃહ છે

(3) ભારતમાં વર્ષાઋતુનો પ્રારંભ સામાન્ય રીતે કેરળ થી થાય છે

પ્ર-3 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક-બે વાક્યોમાં આપો.

3

(1) ઈ.સ. 1857 નાં સંગ્રામનું તાત્કાલિક કારણ કયું હતું

(2) ‘આરઝી હૂકુમતની સ્થાપના કોણે કરી?

(3) તમિલનાડુનો મુખ્ય તહેવાર કયો છે?

પ્ર-4 નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો

6

(1) ક્યુબાની નાકાબંધી----- દેશે કરી.

[a] ચીને

[b] અમેરિકાએ

[c] સોવિયત યુનિયને

[d] જાપાને

(2) હોદ્દાની રૂએ રાજ્યસભાના ચેરમેન (અધ્યક્ષ) ----- હોય છે.

[a] રાજ્યપાલ

[b] રાષ્ટ્રપ્રમુખ

[c] વડાપ્રધાન

[d] ઉપરાષ્ટ્ર પ્રમુખ

(3) કર્કવૃત્ત પર સૂર્યનાં કિરણો સીધા પડે ત્યારે ભારતમાં----- ઋતુ અનુભવાય છે

[a] શીત ઋતુ

[b] ઉષ્ણ ઋતુ

[c] વર્ષા ઋતુ

[d] નિવર્તન ઋતુ

(4) હિંદુસ્તાનના વિભાજન સમયે ભારતમાં કયા અંગ્રેજ ગવર્નર જનરલ હતા ?

[a] વેલેસ્લી

[b] માઉન્ટ બેટન

[c] ડેલ્હાઉસી

[d] કોર્ન વોલીસ

(5) મફત કાનૂની સત્તા સેવા મંડળની કચેરીનું વડું મથક કયા આવેલું છે

[a] વડોદરામાં

[b] રાજકોટમાં

[c] અમદાવાદમાં

[d] ગાંધીનગરમાં

- (6) મોટેભાગે લોકો પૂરની ઘટનાને શેની સાથે જોડે છે
 [a] નદી [b] મહાસાગર [c] પર્વત [d] ટાપુ

વિભાગ- B

- નીચે આપેલા પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ લખો [દરેકના 02 ગુણ]
- પ્ર-5 અસહકારનું આંદોલન શા માટે મોકૂફ રાખવામાં આવ્યું 2
- પ્ર-6 નીચેના વ્યક્તિઓનો ટૂંકમાં પરિચય આપો 2
 - (1) અરવિંદ ઘોષ (2) મેડમ ભિખાઇજી કામા
- અથવા
- (1) મદનલાલ ધિંગરા (2) મંગલ પાંડે
- પ્ર-7 બિન જોડાણવાદની નિતિનો અર્થ સમજાવો 2
- પ્ર-8 પારિભાષિક શબ્દો સમજાવો 2
 - (1) બેવડું નાગરિકત્વ (2) લોકશાહી
- પ્ર-9 સર્વોચ્ચ અદાલતના ન્યાયાધિશની લાયકાત જણાવો. 2
- પ્ર-10 વિધાન સમજાવો:-- ભારત બિનસાંપ્રદાયિક રાજ્ય છે. 2
- પ્ર-11 વિધાન સમજાવો:-- બાળમજૂરી સજાપાત્ર ગુનો છે. 2
- પ્ર-12 મૃદાવરણીય પ્લેટો કેટલી છે? કઈ કઈ તે જણાવો. 2
- પ્ર-13 નીચેના ભૌગોલિક સ્થળોની ઓળખ આપો. 2
 - (1) કર્કવૃત્ત (2) દ્વિપકલ્પ
- પ્ર-14 જંગલ વિનાશના કારણો જણાવો 2

વિભાગ- c

- નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ લખો. [દરેકના 03 ગુણ]
- પ્ર-15 જલિયાંવાલા બાગના હત્યાકાંડ વિષે જણાવો. 3
- પ્ર-16 સંયુક્ત રાષ્ટ્રસંઘના હેતુઓ જણાવો 3
- પ્ર-17 હૈદરાબાદમાં શા માટે પોલિસ પગલું ભરવામાં આવ્યું 3
 - અથવા
 - ઓપરેશન વિજય એટલે શું ? તે શા માટે કરવામાં આવ્યું ?
- પ્ર-18 નાગરિકના મૂળભૂત હક્કો કેટલા છે કયા કયા ? 3
- પ્ર-19 ખરડો કયદો ક્યારે બને? તે પ્રક્રિયા વર્ણવો. 3
- પ્ર-20 પશ્ચિમ ભારતના લોકોના તહેવારો, ઉત્સવો અને મેળાઓ વિશે જણાવો. 3
 - અથવા
 - પૂર્વ ભારતના રાજ્યો જણાવો તથા બંગાળી પુરૂષો અને સ્ત્રીઓનો પહેરવેશ કેવો હોય છે
- પ્ર-21 વન્યજીવ સંરક્ષણની વિવિધ પરિયોજનાઓની ટૂંકમાં વિગત લખો 3
- પ્ર-22 જંગલોનું આર્થિક મહત્વ જણાવો 3

વિભાગ- D

- નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબ લખો. [દરેકના 04 ગુણ]

પ્ર-23	દાંડીક્રય વિષે ટૂંકનોંધ લખો	4
પ્ર-24	આબોહવાની માનવજીવન પર થતી અસરો જણાવો.	4
પ્ર-25	રાષ્ટ્રપતિની લાયકાત અને કાર્યો જણાવો.	4

અથવા

લોકશાહીમાં લોકમત મેળવવા માટેના મુદ્રિત અને વિજાણું માધ્યમની જાણકારી આપો

પ્ર-26	આતંકવાદ એટલે શું? આતંકવાદની આર્થિક અસરો જણાવો	4
પ્ર-27	તમને આપેલા ભારતના રેખાંકિત નકશામાં નીચેની વિગતો દર્શાવો	4
	(i) ભારતની પ્રમાણસમય રેખા.	
	(ii) ૨૦ સે.મી. થી ઓછો વરસાદ ધરાવતો પ્રદેશ.	
	(iii) મેન્ગ્રૂ વ જ ગલો	
	(iv) ગીર અભયારણ્ય	

GUJARAT SECONDARY AND HIGHER SECONDARY EDUCATION BOARD
GANDHINAGAR

कक्षा- १० निदान कसौटी

Subject :- Social Science

Total Marks :- 80

Medium :- Hindi

Time :- 3 Hours

विभाग-A

प्रश्न-१ निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर निर्देशानुसार दीजिए। (प्रत्येक १ अंक)

[४]

- योग्य जोड़ी मिलाइए:

अ	ब
१. गांधीजी के आध्यात्मिक गुरु	A. रसायन शास्त्र
२. बान्द्रुंग सम्मेलन	B. गोपाल कृष्ण गोखले
३. असीमा चटर्जी	C. २१ जून
४. विश्व पर्यावरण दिवस	D. श्रीमद् राज चंद्र
	E. ५ जून
	F. इंडोनेशिया

प्रश्न-२ निम्नलिखित कथन सही है या गलत बताइए:

[३]

- हिंद छोड़ो आंदोलन के दौरान गांधीजी ने लोगों को 'करेंगे या मरेंगे' का नारा दिया था।
- लोकसभा स्थायी सदन है।
- भारत में सामान्य रूप से वर्षा ऋतु का प्रारंभ केरल से होता है।

प्रश्न-३ निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक या दो वाक्यों में दीजिए:

[३]

- १८५७ ई. स. के संग्राम का तत्कालीक कारण क्या था?
- 'आरजी हुकूमत'की स्थापना किसने की?
- तमिलनाडु का मुख्य त्योहार कौन सा है?

प्रश्न-४ नीचे दिए गए विकल्पों में से उपयुक्त विकल्प चुन कर रिक्त स्थान की पूर्ति कीजिए:

[६]

- क्युबा की नाका बंदी _____ देश ने की है।

(अ) चीन (ब) अमेरिका (क) सोवयत संघ (ड) जापान

२. राज्यसभा के पदेन अध्यक्ष _____ होते हैं।

(अ) राज्यपाल (ब) राष्ट्रपति (क) प्रधानमंत्री (ड) उपराष्ट्रपति

३. भारत में जब सूर्य की किरणें सीधी कर्क रेखा पर पड़ती हैं तब _____ ऋतु होती है।

(अ) शीत ऋतु (ब) ग्रीष्म ऋतु (क) वर्षा ऋतु (ड) निवर्तन ऋतु

४. भारत के विभाजन के समय भारत में ब्रिटिश गवर्नर जनरल कौन था?

(अ) वेलेसली (ब) माउंट बैटन (क) डलहौजी (ड) कार्नवालिस

५. मुफ्त कानूनी सेवा मंडल का मुख्य मथक कहां पर स्थित है?

(अ) बडोदरा में (ब) राजकोट में (क) अहमदाबाद में (ड) गांधीनगर में

६. ज्यादातर लोग बाढ़ की घटना को किस से जोड़ते हैं?

(अ) नदी (ब) महासागर (क) पर्वत (ड) द्वीप

विभाग - B

- निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर निर्देशानुसार लिखिए।

प्रश्न-५. असहयोग आंदोलन स्थगित क्यों किया गया? [२]

प्रश्न-६. निम्नलिखित व्यक्तियों का संक्षिप्त परिचय दीजिए। [२]

१. अरविंद घोष २. मैडम भीखाजी कामा

अथवा

१. मदनलाल धींगरा २. मंगल पांडे

प्रश्न-७. गुट निरपेक्षता की नीति का अर्थ स्पष्ट करें। [२]

प्रश्न-८. निम्नलिखित शब्दों की परिभाषा लिखिए। [२]

१. दोहरी नागरिकता २. लोकतंत्र

प्रश्न-९. सर्वोच्च न्यायालय के न्यायाधीश की योग्यताएं बताइए। [२]

- प्रश्न-१०. कथन की व्याख्या कीजिए : भारत एक धर्मनिरपेक्ष राज्य है। [२]
- प्रश्न-११. कथन की व्याख्या कीजिए: बाल मजदूरी एक दंडनीय अपराध है। [२]
- प्रश्न-१२. भू-संचरणी प्लेटें कितनी और कौन-कौन सी हैं ? [२]
- प्रश्न-१३. निम्नलिखित भौगोलिक स्थानों की पहचान करें: [२]
१. कर्कवृत्त २. द्वीप
- प्रश्न-१४. जंगलों के विनाश के कारण बताइए। [२]

विभाग -C

- निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर निर्देशानुसार लिखिए: (प्रत्येक ३ अंक)

- प्रश्न-१५. जलियांवाला बाग हत्याकांड के विषय में लिखिए। [३]
- प्रश्न-१६. संयुक्त राष्ट्र संघ के उद्देश्य बताइए। [३]
- प्रश्न-१७. हैदराबाद में पुलिस कार्यवाही क्यों की गई ? [३]

अथवा

ऑपरेशन विजय क्या है ? यह क्यों किया गया ?

- प्रश्न-१८. एक नागरिक के मूलभूत अधिकार क्या हैं और वह कौन कौन से हैं? [३]
- प्रश्न-१९. विधेयक अधिनियम कब बनता है ? उस प्रक्रिया का वर्णन कीजिए। [३]
- प्रश्न-२०. पश्चिम भारत के लोगों के त्योहारों उत्सवों और मेलों का वर्णन करें। [३]

अथवा

पूर्वी भारत के राज्यों के नाम बताएं और बंगाली पुरुषों और महिलाओं की पोशाक के बारे में लिखिए।

- प्रश्न-२१. वन्यजीव संरक्षण की विभिन्न परियोजनाओं का संक्षिप्त वर्णन दीजिए। [३]
- प्रश्न-२२. जंगलो का आर्थिक महत्व बताइए। [३]

विभाग- D

* निम्नलिखित प्रश्नों के विस्तृत उत्तर लिखें (प्रत्येक ४ अंक)

प्रश्न-२३. दांडी यात्रा के बारे में संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए। [४]

प्रश्न-२४. मानव जीवन पर जलवायु के होने वाले प्रभावों का वर्णन कीजिए। [४]

प्रश्न-२५. राष्ट्रपति की योग्यताएँ और कार्यों का उल्लेख कीजिए। [४]

अथवा

लोकतंत्र में जनमत जागृत करने में मुद्रित एवं विजाणु (इलेक्ट्रॉनिक) माध्यमों के योगदान की जानकारी दीजिए।

प्रश्न-२६. आतंकवाद क्या है ? आतंकवाद के आर्थिक प्रभावों की जानकारी दीजिए। [४]

प्रश्न-२७. आपको दिए गए मानचित्र में नीचे दी गई जानकारी दर्शाइए। [४]

१. भारतीय प्रामाणिक समय रेखा

२. २० सेंटीमीटर से कम बारिशवाला क्षेत्र

३. मेन्गुव जंगल

४. गीर अभयारण्य

GUJARAT SECONDARY AND HIGHER SECONDARY EDUCATION BOARD
GANDHINAGAR

Subject:- Social Science
Medium:- English

Diagnostic Test for Std-10

Marks: 80
Time: 3Hours

SECTION – A

Q-1 Answer the following questions as directed [each carries 01 mark] [04]

- Match the column:

A

1. spiritual Guru of Gandhiji
2. Bandung conference
3. Ashima Chaterjee
4. World Environment Day

B

- A. Chemistry
- B. Gopal Krishna Gokhle
- C. 21st june
- D. Srimad Rajchandra
- E. 5th june
- F. Indonesia

Q-2 State whether the following statements are true or false: [03]

1. 'Do or Die' slogan was given by Gandhiji at the time of Quit India Movement.
2. 'Lok Sabha' is a permanent house.
3. Normally monsoon in India starts from Kerala.

Q-3 Answer the following questions in one or two sentences: [03]

1. What were the immediate causes of 1857 revolt?
2. Who established interim government or provisional government?
3. Name the major festival of Tamil Nadu.

Q-4 Fill in the blanks by choosing the correct option: [06]

1. Cuba was seized by _____ country.
[A] China [B] USA [C] Soviet Union [D] Japan
2. Post of the chairman of 'Rajya Sabha' is _____.
[A] governor [B] president [C] prime minister [D] vice president
3. When the sun rays fall directly on the tropic of cancer India experiences _____ season.
[A] winter [B] summer [C] rainy [D] spring
4. _____ was the Governor General at the time of partition in India.
[A] Wellesley [B] Mount Batten [C] Dalhousie [D] Cornwallis
5. The Head Quarters of free legal services committee is situated at _____.
[A] Vadodara [B] Rajkot [C] Ahmedabad [D] Gandhinagar
6. Normally people associate floods with _____.
[A] river [B] ocean [C] mountain [D] island

SECTION-B

Answer the following questions point wise: [each carries 02 marks]

Q-5 Why did the Non-Cooperation movement withdraw? [02]

Q-6 Write a short-note on following : [02]

- (1) Arvind Ghosh
- (2) Madam Bhikaiji Kama

OR

- (1) Madanlal Dingra
- (2) Mangal Pandey

Q-7 Explain Non-Aligned movement. [02]

- Q-8** Explain the following terms: [02]
(1)Dual Citizenship (2)Democracy
- Q-9** Write the qualifications of the Chief Justice of supreme court. [02]
- Q-10** Explain the statement: India is a Secular country. [02]
- Q-11** Explain the statement: Child Labour is a punishable offence. [02]
- Q-12** How many tectonic plates are there? Mention their names. [02]
- Q-13** Write about the following geographical places: [02]
(1)Tropic of Cancer (2)Peninsular plateau
- Q-14** Write the causes of deforestation. [02]

SECTION-C

- **Answer the following questions briefly: [each carries 03 marks]**

- Q-15** Write about the Jallianwala Bagh massacre. [03]
- Q-16** Write the objectives of United Nations Organization. [03]
- Q-17** Why the police forces were deployed in Hyderabad? [03]

OR

What is Operation Vijay? Why did it happen?

- Q-18** How many fundamental rights are there? Name them. [03]
- Q-19** When does a Bill becomes an Act? Explain. [03]
- Q-20** Write about the fairs and festivals of Western India. [03]

OR

Name the states of Eastern India and describe the dresses and costumes of men and women of West Bengal.

- Q-21** Describe the Wild Life Conservation projects briefly. [03]
- Q-22** Explain the economic benefits of forests. [03]

SECTION-D

- **Answer the following in detail: [each carries 04 marks]**

- Q-23** Write short- note on Dandi March. [04]
- Q-24** Explain the effects of climate n human life. [04]
- Q-25** Explain the qualifications and duties of the President of India. [04]

OR

Explain the roles of Print Media and Electronic Media in the formation of Public Opinion in democracy.

- Q-26** What is terrorism? Write the economic consequences of terrorism. [04]
- Q-27** Highlight the following things on the map of India: [04]
- 1.Line of Indian Standard Time(IST)
 2. Regions that get less than 20cm rain
 3. Mangrove Forest
 4. Gir National Park
